



РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ
Сектор за макроекономска политика

КРАТКОРОЧНИ ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА

Септември 2011 година



Скопје, Ноември 2011 година

РЕЗИМЕ

НА НАЈВАЖНИТЕ КРАТКОРОЧНИ ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА

Септември 2011 година

- Раст на индустриското производство од 6,3% во периодот јануари – септември 2011 година во однос на истиот период од 2010 година;
- Негативна стапка на инфлација од 0,1% на месечно ниво и надолен тренд на годишната стапка на инфлација, која во септември изнесува 3,4%;
- Годишен раст на физичкиот обем на извозот во првите девет месеци од 2011 година од 4,0%, со висок номинален вредносен раст од 29,8% и раст на увезените количини на стоки од 11,9%, со вредносен номинален раст од 27,7%;
- Раст на вкупните приходи во Буџетот од 4,0% и на вкупните расходи од 6,4% во првите девет месеци од 2011 во однос на истиот период лани; Дефицит на Буџетот на РМ од 9.391 милиони денари (2,1% од БДП) и дефицит на Централниот буџет од 7.015 милиони денари (1,5% од БДП);
- Раст на вкупните кредити кон приватниот сектор од 8,1% на годишна основа, со истовремен раст на вкупниот депозитен потенцијал на банките од 10,5%;
- Намалување на бројот на регистрирани невработени лица за 8,6% во септември 2011 година споредено со истиот месец лани.

1. Реален сектор

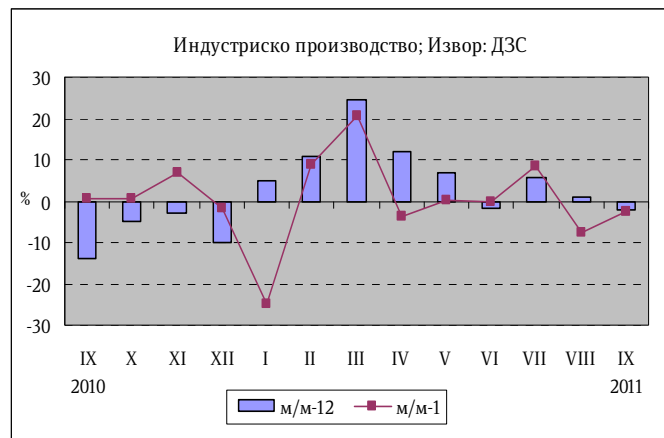
Индустриско производство

Во септември 2011 година индустриското производство забележа пад од 2,3% во споредба со септември 2010 година. Анализирани по сектори, секторот Преработувачка индустрија забележа минимален пад од 0,3% на годишна основа, во секторот Рударство и вадење на камен регистриран е пад од 8,6%, а секторот Снабдување со електрична енергија, гас, пара и климатизација забележа пад од 18,8%.

	м/м-12	м/м-1	I-IX 2011
			I-IX 2010
Вкупно	-2,3	-2,7	6,3
Рударство и вадење камен	-8,6	6,2	5,3
Преработувачка индустрија	-0,3	-1,2	9,8
Снабдување со ел. енергија, гас, пара и климатизација	-18,8	-21,0	-13,2

Извор: ДЗС

Во рамки на преработувачката индустрија позитивен годишен раст е регистриран кај 10 од 23 гранки кои сочинуваат 43,5% од индустриското производство, при што раст е забележан кај една од трите носечки гранки со двоцифрено учество во структурата на индустриското производство. Така, раст од 15,4% е остварен кај Производството на облека, додека пад забележаа гранките Производство на метали од 9,7%, и Производство на прехранбени производи од 15,7%. Висок раст на годишна основа е регистрирано кај Производството на машини и уреди 130,9%, Производството на



на електрична опрема 57,5%, Производство на останата опрема за транспорт 48,0% и Производство на кокс и рафинирани нафтени производи 34,2%. Најголем позитивен придонес во годишниот раст на индустриското производство во септември 2011 година има Производството на електрична опрема (2,4 п.п.), а најголем негативен придонес има Производството на прехранбени производи (-1,8 п.п.).

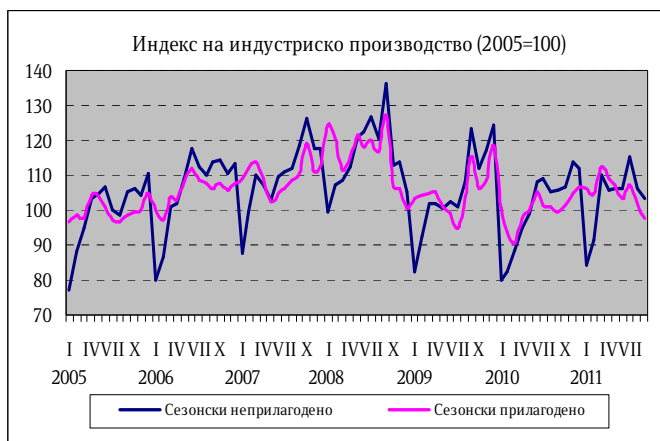
Индустриското производство во септември 2011 година во однос на август 2011 година забележа пад од 2,7%. Секторската анализа укажува дека раст од 6,2% има во секторот Рударство и вадење камен. Преработувачката индустрија забележа пад од 1,2%, а секторот Снабдување со електрична енергија, гас, пара и климатизација пад од 21,0%. Десезонираниот месечен раст на индустриското производство во септември 2011 година изнесува -4,4%, што укажува на позитивни сезонски ефекти во индустријата во септември.

На кумулативна основа индустриското производство во периодот јануари – септември 2011 година во однос на истиот период од 2010 година регистрира

раст од 6,3%. Секторот Преработувачка индустрија забележа висок раст од 9,8%, секторот Рударство и вадење на камен забележа раст од 5,3%, додека секторот Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација бележи пад од 13,2%.

Податоците за индустриското производство по наменски групи во септември 2011 во однос на август 2010 година покажуваат зголемување на производството кај Капиталните производи 48,1% и Трајните производи за широка потрошувачка 8,7%, додека пад на производството е регистрирано кај групите: Енергија 17,9%, Интермедијарни производи, освен енергија 5,3% и Нетрајни производи за широка потрошувачка 1,8%.

На месечно ниво податоците за индустриското производство по наменски групи во септември 2011 година покажуваат зголемување на производството кај групите: Капитални производи од 26,0%, Нетрајни производи за широка потрошувачка од 12,7% и Трајни производи за широка потрошувачка од 8,6%. Намалување на производството е регистрирано кај групите: Енергија 36,1% и Интермедијарни производи, освен енергија 9,7%.



Анализирано по наменски групи на кумулативна основа во периодот јануари – септември 2011 година во однос на истиот период од минатата година раст забележаа следните групи: Трајни производи за широка потрошувачка 80,9%, Капитални производи 50,2%, Интермедијарни производи освен енергија 7,2% и Нетрајни производи за широка потрошувачка 4,6%. Групата Енергија забележа пад од 10,9%.

Деловни тенденции во преработувачката индустрија

Тековната економска состојба на деловните субјекти во септември 2011 година е на исто ниво како и претходниот месец, а поповолна во однос на септември 2010 година. Оценката за обезбеденоста на производството со порачки е понеповолна во однос на претходниот месец, додека во однос на септември 2010 година е поповолна, при што подобрувањето се должи и на домашните и на странските порачки. Во септември 2011 година оценката за обемот на производство во изминатите три месеци е понеповолна во однос на август 2011 година, а во однос на септември 2010 година е поповолна.

Во септември 2011 година, очекувањата за обемот на производството во наредните три месеци се понеповолни во однос на претходниот месец, додека во однос на септември 2010 година очекувањата се значително поповолни, што укажува на очекувања за понатамошни позитивни перформанси во преработувачката индустрија на годишно ниво.

Во однос на бројот на вработените, очекувањата во септември 2011 година за наредните три месеци се на исто ниво како и минатиот месец, додека во однос на септември 2010 година очекувањата се значително подобри.

Просечното искористување на капацитетите во деловните субјекти во септември 2011 година изнесува 62,7%, што претставува зголемување во однос на претходниот месец кога изнесуваше 62,2%. Споредено со септември 2010 година, искористеноста на капацитетите е повисока за 2,6 п.п.

Во септември 2011 година залихите на суровини и репроматеријали, како и тековните набавки на суровини и репроматеријали, се под и околу нормалата. Залихите на готовите производи се намалени во споредба со претходниот месец. Во наредниот тримесечен период, просечните набавни цени на инпутите ќе се зголемат, а продажните цени на готовите производи се очекува да се намалат.



Најголемо влијание на ограничувањето на обемот на производството во септември 2011 година имаат следните фактори: недоволна странска побарувачка со 19,9%, недоволна домашна побарувачка со 18,7%, финансиските проблеми со 13,1% и недостигот на квалификувана работна сила со 9,9%.

Во септември 2011 година, помал број од деловните субјекти ја посочиле недоволната странска побарувачка и недостигот на квалификувана работна сила како ограничувачки фактор во однос на август 2011 година, додека поголем број од деловните субјекти ги посочиле финансиските проблеми и недостигот на суровини.

Број на работници во индустријата

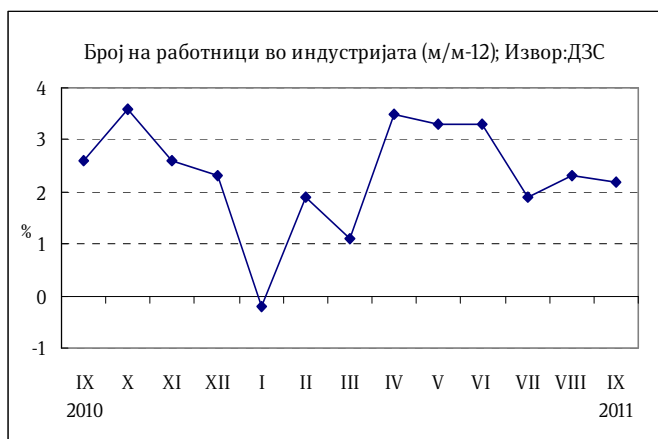
Бројот на работници во индустријата во септември 2011 година во однос на септември 2010 година забележа зголемување од 2,2%. Секторската анализа укажува на зголемување на бројот на работници на годишно ниво во сите сектори.

Во секторот Рударство и вадење на камен остварен е раст на бројот на работниците од 2,0%, како резултат на растот од 6,1% во гранката Вадење на јаглен и лигнит. Секторот Преработувачка индустрија регистрира раст на бројот на вработени од 2,0%. Во рамки на Преработувачката индустрија, на годишно ниво висок раст на бројот на работници е регистриран во гранките: Производство на машини и уреди од 26,3%, Производство на гума и пластични маси од 9,1%, Производство на метали од 9,0%, Производство на кожа од 8,3% и Производство на тутунски производи 7,2%. Бројот на работници во секторот

Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација забележа раст од 4,9%.

На кумулативна основа во периодот јануари – септември 2011 година во однос на истиот период од 2010 година бројот на работници во индустријата забележа раст од 2,1%, при што секторот Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација забележа раст од 4,0%, секторот Рударство и вадење камен забележа раст на работниците од 3,2% и секторот Преработувачка индустрија од 1,7%.

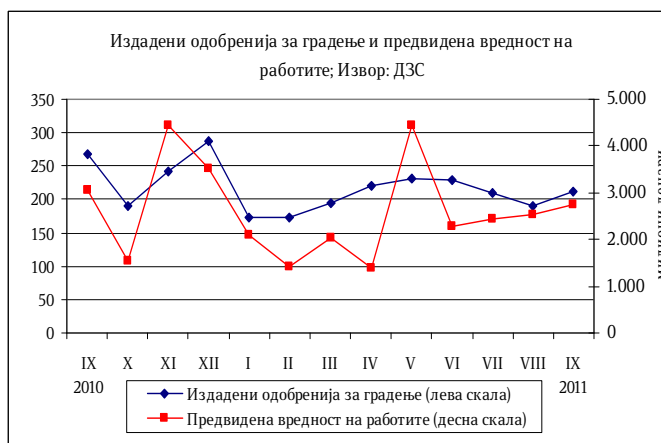
Податоците за бројот на работници во индустријата по наменски групи на годишно ниво во септември 2011 година покажуваат зголемување на бројот на работници кај групите: Енергија 4,0%, Капитални производи 2,9%, Нетрајни производи за широка потрошувачка 2,6%, Интермедијарни производи, освен енергија 1,1%, додека пад од 2,3% е регистриран единствено кај групата Трајни производи за широка потрошувачка.



На кумулативна основа во периодот јануари – септември 2011 година во однос на истиот период од 2010 година, податоците за бројот на работниците во индустријата по наменски групи покажуваат дека зголемување на бројот на работници бележат групите: Капитални производи 4,3%, Интермедијарни производи, освен енергија 3,1%, Енергија 3,1% и Нетрајни производи за широка потрошувачка 1,1%, додека пад од 1,5% е регистриран кај групата Трајни производи за широка потрошувачка.

Број на издадени одобренија за градење и предвидена вредност на објектите

Предвидената вредност на објектите во септември 2011 година, според издадените одобренија за градење, изнесува 2.747,14 милиони денари, што е за 10,2% помалку во однос на истиот месец од 2010 година, додека во однос на месец август 2011 година вредноста на објектите бележи зголемување за 9%. Доколку се спореди кумулативниот износ во периодот јануари-септември 2011 година

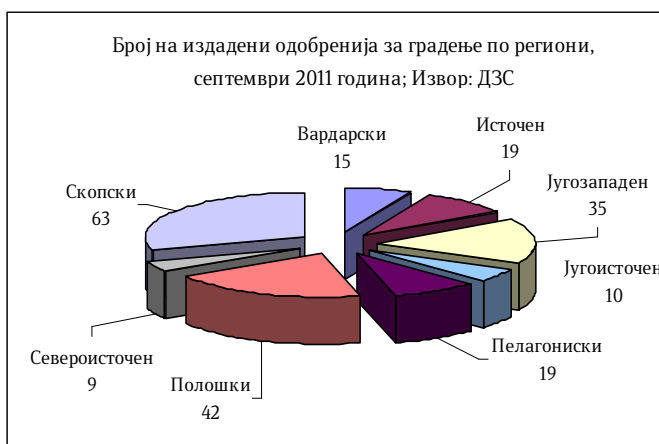


со истиот период од 2010 година, се забележува зголемување на предвидената вредност на објектите од 18,5%.

Во септември 2011 година се издадени 212 одобренія за градба, што е за 20,9% помалку во однос на истиот месец од 2010 година. Вкупниот број на издадени одобренія за градење во однос на претходниот месец од 2011 година, кога беа издадени 191 одобренія, се зголеми за 11%. Доколку се споредат податоците за периодот јануари-септември во 2011 година кумулативно со истиот период од 2010 година, се забележува намалување на бројот на издадени одобренія за градби за 14,2%.

Анализирано по видови објекти, од вкупниот број на издадени одобренія за градење, 165 (или 77,8%) се наменети за објекти од високоградба, 25 (или 11,8%) за објекти од нискоградба и 22 (или 10,4%) за објекти за реконструкција.

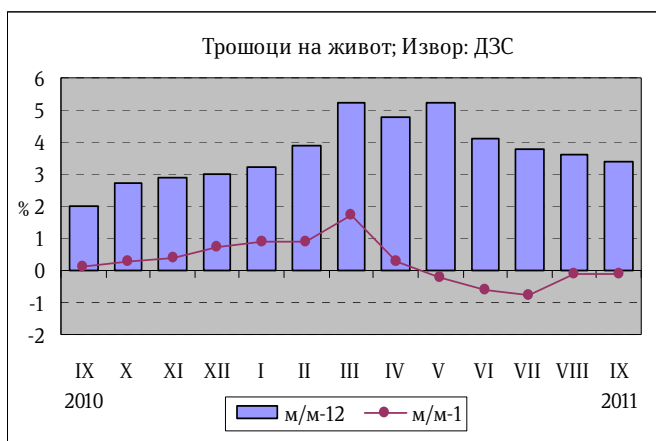
Анализирано по типови на инвеститори, во август 2011 година од вкупно 191 објект кај 140 (или 73,3%) како инвеститори се јавуваат физички лица, а на 51 објект (или 26,7%) инвеститори се деловни субјекти.



Во периодот од јануари-септември 2011 година, најмногу одобренія за градба се издадени во Скопскиот регион, вкупно 63, од кои за 44 одобренія инвеститори се физички лица, додека за 19 одобренія инвеститори се деловни субјекти. Најмалку издадени одобренія има во Североисточниот регион, вкупно 9 одобренія, од кои за 6 одобренія инвеститори се физички лица, додека за 3 одобренія инвеститори се деловни субјекти.

Инфлација

Стапката на инфлација во септември 2011 година, измерена според Индексот на трошоци на живот, изнесува 3,4% споредено со истиот месец претходната година. Имено, од јуни 2011 година се забележува процес на дезинфлација, односно надолен тренд на растот на цените, што е последица на движењето на цените за исхрана. Така,



кумулативната стапка на инфлација (јануари – септември) бележи благо надолно поместување и изнесува 4,1%.

Во септември растот на цените во категоријата Исхрана изнесува 4,3% на годишна основа, придонесувајќи со 1,6 процентни поени во општиот пораст на цените. Растот на цените за исхрана најмногу се должи на растот на цените на производите од жито, растителните масти и месото. Растот на цените во останатите категории е како што следи: Хигиена и здравје 4%, Домување 3,7%, Сообраќајни средства и услуги 3,5%, Култура и разонода 1,7%, Ресторани и хотели и Административни и финансиски услуги 1,6%, Облека и обувки и Тутун и пијалаци 1,2%..

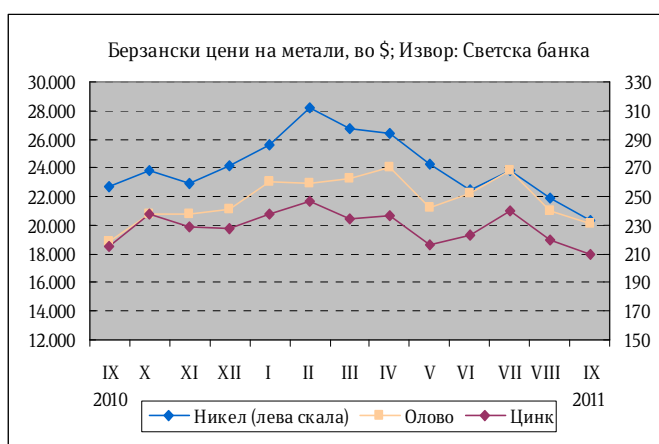
Во септември, споредено со претходниот месец, стапката на инфлација останува во негативната зона и изнесува -0,1%. Највисок пад на цените е регистриран во категоријата Исхрана од 0,4%, најмногу како резултат на намалените цени на овошјето за 2,5%, додека поблаг пад на цените е забележан за зеленчукот од 1,4%. Намалување на цените е регистрирано и во категоријата Облека и обувки од 0,2%, додека раст на цените е забележан во категориите Сообраќајни средства и услуги од 0,6% и Култура и разонода од 0,1%. Во останатите категории цените останале непроменети.

Цените на мало во септември 2011 година се повисоки за 3,8% во однос на септември 2010 година, додека споредено со претходниот месец цените на мало останале непроменети. Просечниот раст на цените на мало во периодот јануари – септември изнесува 4,1%.

Берзански цени

Во септември 2011 година цената на суровата нафта (Brent) на светските берзи забележа значително зголемување од 0,7% во однос на претходниот месец и достигна вредност од 110,9 долар за барел. Споредено со септември 2010 година, цената на нафтата е повисока за дури 42,6%. Цената на природниот гас во септември се намали за само 0,8% во однос на претходниот месец.

Што се однесува до металните производи, никелот како производ со високо учество во македонскиот извоз, на светските берзи во септември се тргуваше со просечна цена од 20.378 долари за еден метрички тон (\$/мт), што претставува месечен пад на цената од 6,7%. Споредено со септември 2010 година цената на никелот е пониска за 10%. Имено, во септември се забележува општо



намалување на цените на металите и минералите од 4,8% на месечна основа, што се должи на грижите за последиците врз економскиот раст на должничката криза во Еврозона, како и растечката загриженост за забавување на побарувачката за метали во Кина. Имено, намалување на цените во септември се забележува за сите основни метали, оловото регистрирајќи месечен пад од 4,5%, цинкот од 5,7% и бакарот од 7,8%.

Нагорниот тренд на цената на златото на светските берзи продолжи и во септември, достигнувајќи ново рекордно ниво од 1.771 долар за унца (\$/toz), што претставува раст на цената од околу 1% во однос на август.

Цената на житото, по растот во претходниот месец, во септември регистрира месечен пад од 3,4%, како резултат на послабата побарувачка, но и подобриот извештај за понудата на жито во САД од очекувањата.

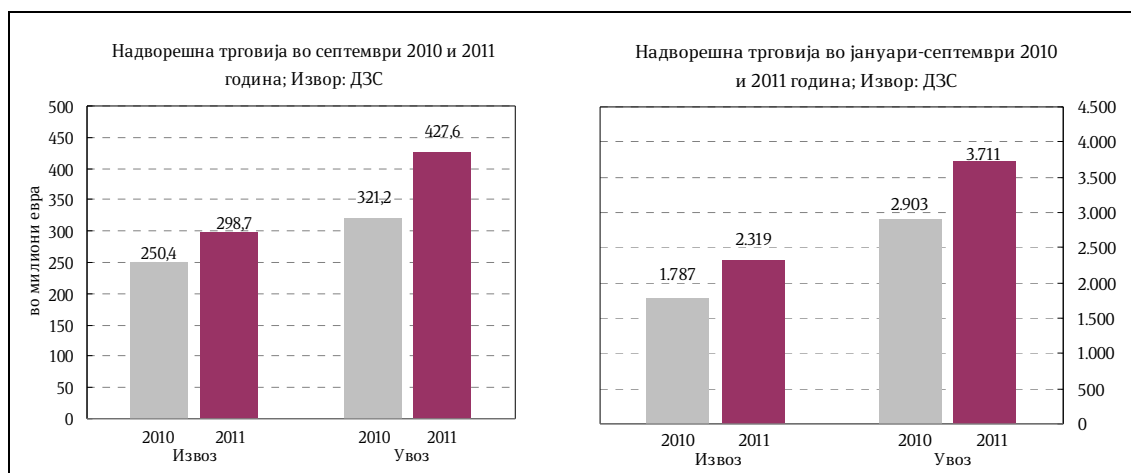
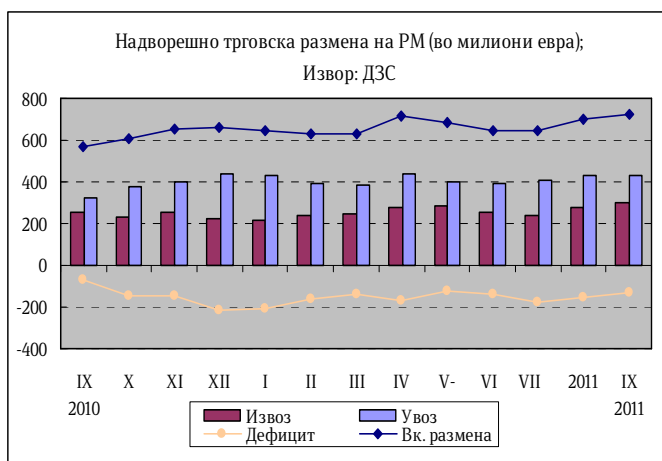
2. Надворешно трговска размена

Вкупната надворешнотрговска размена во првите девет месеци од 2011 година бележи висок раст од 28,6% во однос на истиот период претходната година, со истовремено зголемување на извозот и увозот на стоки.

Извоз

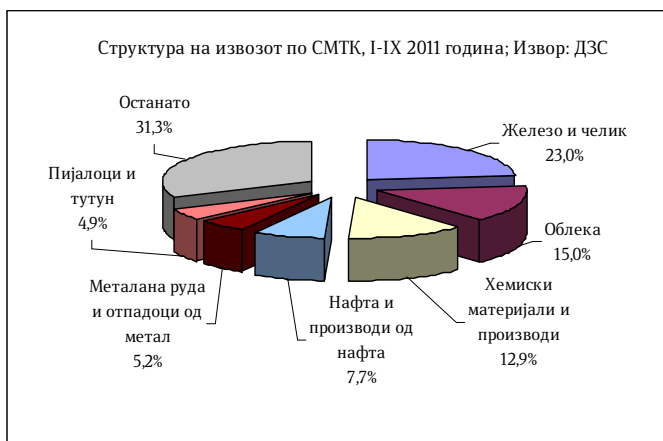
Анализирано на годишно ниво, во првите девет месеци од 2011 година извезените количини на стоки бележат раст од 4%, а нивната вредност изнесува 2.318,9 милиони евра, што претставува висок раст од 29,8% во однос на истиот период лани.

Анализирано на месечно ниво, во август 2011 година извозот се зголеми за 8,8% во однос на претходниот месец, што во најголем дел се должи на зголемениот извоз на железо и челик, тутун и производи од тутун и овошје и зеленчук. Сезонско прилагоденото движење на извозот во септември бележи месечен пад од 5,4%, што укажува на позитивно влијание на сезонскиот фактор (14,2 п.п.) врз извозот во овој месец.

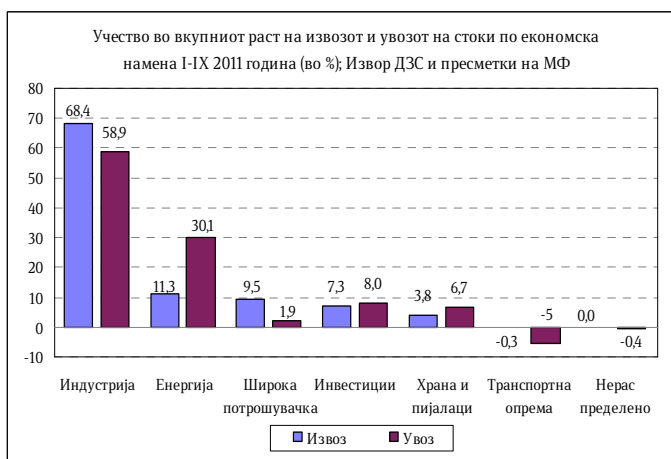


Само во септември 2011 година извезени се стоки во износ од 298.7 милиони евра, што претставува раст од 19,3% во однос на истиот месец минатата година.

Анализирано по тарифи, најзастапени производи во извозот се: катализатори на подлога со благороден метал или со соединенија на благородни метали како активна материја, фероникел, гасни масла за



други намени со содржина на сулфур до 0,001% и до 0,005% по маса, железо и челик (топло и ладно валани производи), следуваат производите од машка и женска облека, машини и апарати за филтрирање и пречистување на гасови или течности, тутун суров не преработен неоджилен, феросиликоманган, руди на олово и концентрати, феросилициум и др.



Главни групи производи (според СМТК) со најголемо учество во извозот во првите три квартали од 2011 година се: железо и челик со 23%, облека 15%, хемиски материји и производи 12,9%, нафта и производи од нафта 7,7%, метална руда и отпадоци од метал 5,2% и пијалаци и тутун 4,9%. Овие шест групи производи сочинуваат 68,6% од вкупниот извоз на државата.

Анализирано по економска намена, во првите девет месеци од 2011 година значителен раст на извозот е забележан кај индустриските производи (суровини и интермедијарни производи од нашата индустрија) за 41,4% (364 милиони евра) и кај производи за инвестиции -без транспортна опрема за 72,9% (38,7 милиони евра), споредено со истиот период лани. Извозот на производите наменети за енергија и широка потрошувачка бележи раст од 59,9 и 50,5 милиони евра, односно 41,8% и 11,1%, соодветно.

Извоз на хемиски производи*)				
	I-IX 2010	I-IX 2011	Салдо	Стапки во%
.000 T	20,2	19,5	-0,7	-3,5
Мил. ЕУР	90,2	298,4	208,2	230,8
Мил.\$	117,4	418,3	300,9	256,3

*)Претходни податоци

Увоз на хемиски производи*)				
	I-IX 2010	I-IX 2011	Салдо	Стапки во%
.000 T	16,7	20,5	3,8	22,8
Мил. ЕУР	35,2	58,6	23,4	66,5
Мил.\$	46,0	82,4	36,4	79,1

*)Претходни податоци

Увоз

Увезените количини на стоки во периодот јануари-септември 2011 година се зголемени за 11,9%, а нивната вредност изнесува 3.710,9 милиони евра, што претставува висок раст од 27,7% во однос на првите девет месеци минатата година.

Само во септември 2011 година увезени се стоки во износ од 427,6 милиони евра, што претставува пораст од 33,1% во однос на истиот месец лани, што првенствено се должи на зголемениот увоз на обоени метали (платина и легури од платина), нафта, железо и челик, електрични машини, електрична енергија и друго.

Анализирано на месечно ниво, во септември 2011 година увозот на стоки е на истото ниво од претходниот месец. Сезонско прилагоденото движење на увозот во септември бележи месечен пад од 7,7%, што укажува на позитивното влијание на сезонскиот фактор (7,6 п.п.) врз увозот во овој месец.

Извоз на нафта и производи од нафта*)					Увоз на нафта и производи од нафта*)				
	I-IX 2010	I-VIII 2011	Салдо	Стапки во%		I-IX 2010	I-VIII 2011	Салдо	Стапки во%
.000 Т	245,3	281,5	36,2	14,8	.000 Т	855,8	925,7	69,9	8,2
Мил. ЕУР	123,4	179,3	55,9	45,3	Мил. ЕУР	383,0	541,5	158,5	41,4
Мил.\$	161,8	253,8	92,0	56,9	Мил.\$	500,4	764,5	264,1	52,8

*)Претходни податоци

*)Претходни податоци

Најзастапени производи во структурата на увозот по тарифи се: нафта сурова; платина, необработена или во прав; гасни масла за други намени со содржина на сулфур што не надминува 0,001% по маса; електрична енергија, топло валани плоснати производи во макари наменети за повторно валање; руди на никел и концентрати; метални отпадоци; лекови приготвени во одмерени дози; премачкувачки средства; други моторни возила за превоз на лица; телефони за целуларни мрежи и друго.

Најголем дел од увозот на стоки (според групи на СМТК) во првите девет месеци од 2011 година отпаѓа на: сурова нафта и производи од нафта (541,5 мил. евра, 14,6%), обоени метали (214 мил. евра, 7,4%), текстилни предива и слично (242,3 мил. евра, 6,5%), железо и челик (237,8 мил. евра, 6,4%), друмски возила (197 мил. евра, 5,3%), електрични машини-апарати и делови (137,1 мил. евра, 3,7%), метална руда и отпадоци од метал (136,2 мил. евра, 3,7%), електрична енергија (116 мил. евра, 3,1%) и друго.

Анализирано по економска намена во првите девет месеци од 2011 година, значителен раст на увозот е забележан кај индустриските сировини (производите наменети за индустрија) за 41,3% или 475,8 милиони евра и горива и мазива за 51,3% или 243,2 милиони евра во однос на истиот период лани. Потоа, раст забележаа и категориите производи за инвестиции (освен транспортна опрема) за 17,9% или 64 милиони евра, храна и пијалаци за 16,6% или 54 милиони евра.

Извоз на железо и челик *)				
	I-IX 2010	I-IX 2011	Салдо	Стапки во%
.000 T	549,3	600,8	51,5	9,4
Мил. ЕУР	422,5	532,8	110,3	26,1
Мил.\$	551,1	750,5	199,4	36,2

*)Претходни податоци

Увоз на железо и челик*)				
	I-IX 2010	I-IX 2011	Салдо	Стапки во%
.000 T	436,9	446,5	9,6	2,2
Мил. ЕУР	198,8	237,8	39,0	19,6
Мил.\$	261,4	334,1	72,7	27,8

*)Претходни податоци

Салдо на трговска размена

Салдото на трговската размена во првите девет месеци од 2011 година изнесува 1.392 милиони евра, што претставува зголемување на дефицитот за 275,5 милиони евра во однос на истиот период претходната година. Дезагрегирано, зголемувањето на негативното салдо на размената е резултат на комбиниран ефект од: проширеното негативно салдо во размената со обоени метали, нафта и производи од нафта, електрична енергија, производи за боене и штавење и друго, како и оствареното негативно салдо на размената со метална руда и метални отпадоци, наспроти позитивното салдо лани.

Во спротивна насока дејствуваше проширеното позитивно салдо во размената кај хемиски материи и производи, железо и челик, облека, овошје и зеленчук, како и стеснувањето на негативното салдо во размената на друмски возила, сирови хемикалии, телекомуникациони апарати, останата транспортна опрема, канцелариски машини за АОП и друго. Ваквите движења во периодот јануари-септември 2011 година придонесоа степенот на покриеност на увозот со извоз, кој изнесува 62,5%, да се подобри за 1 п.п. во однос на истиот период од претходната година.

Анализирано според економските групации на земјите во првите девет месеци од 2011 година, извозот во ЕУ, ЕФТА и земјите во развој продолжи да расте (значителен раст забележува извозот во Русија 76%, Кина 40% и Западен Балкан 16,3%).

Во првите девет месеци од 2011 година, при значително подобрена трговска размена со Европската унија (ЕУ 27) во однос на јануари-септември претходната година за 28,3%, учеството на размената со оваа интеграција во вкупната надворешно-трговска размена бележи позитивно поместување 1,2 п.п. и изнесува 57%, при што извозот на стоки учествува со 60,3%, а увозот на стоки со 55%.

Како резултат на структурните промени во размената со странство, во првата половина од 2011 година, 48,7% од трговскиот дефицит на земјата е остварен во размената со Русија и Велика Британија, а потоа следуваат, Грција, Турција, Кина, Србија, Бугарија, Италија, Швајцарија и други. Суфицит е остварен во размената со Косово, Германија, Албанија, Црна Гора, Холандија, Белгија, Хрватска и други.

Валутна структура

Гледано по валутна структура, 69,7% од трговската размена во првите девет месеци од 2011 година е реализирана во евра, што во однос на истиот период од 2010 година претставува намалување од 4 п.п.. На страната на извозот и

увозот, еврото е застапено со 77% и 65,1%, соодветно, при што застапеноста на еврото во извозот е пониска за 0,5 п.п., а намалувањето на застапеноста кај увозот изнесува 6,1 п.п. во однос на првите девет месеци од 2010 година. Намалувањето на структурното учество на еврото во увозот се должи на зголемениот увоз од Велика Британија изразен во фунти со учество од 9% во валутната структура на увозот.

Надворешно трговска размена на Република Македонија (по валути); пресметки на МФ												
увоз	I-IX 2010					I-IX 2011					апсолутна промена во валутна вредност	релативна промена во валутна вредност (во%)
	валута	колич. 000 t	увоз во валута	просечен курс на денарот во однос на валутите	увоз во денари	структ. во%	колич. 000 t	увоз во валута	просечен курс на денарот во однос на валутите	увоз во денари		
ЕУР	2.189	2.064.733.399	61,5006	126.982.342.879	71,2	2.272	2.420.775.443	61,5364	148.965.805.971	65,1	356.042.044	17,2
УСД	1.886	924.079.130	46,8468	43.290.150.187	24,3	2.293	1.310.798.083	43,7613	57.362.228.150	25,1	386.718.953	41,8
GBP	2	88.548.409	71,7470	6.353.082.683	3,6	2	292.589.806	70,6142	20.660.995.066	9,0	204.041.397	230,4
ЕУР+УСД+ GBP	4.077			176.625.575.749	95,5	4.567			226.989.029.186	99,1		
вк извоз:	4.090			178.262.638.762	100,0	4.575			228.952.944.497	100,0		28,4

Извор: Државен завод за статистика и НБРМ

3. Фискален сектор

Буџетски приходи

Во периодот јануари - септември 2011 година вкупните приходи на Буџетот изнесуваа 101.856 милиони денари, односно 22,4% од БДП, што претставува поголемо остварување за 4,0% во однос на 2010 година.

Даночните приходи за овие девет месеци се реализирани во износ од 57.660 милиони денари, односно 12,7% од БДП и во однос на истиот период 2010 година се зголемени за 7,3%.

Данокот на додадена вредност е остварен во износ од 31.011 милиони денари, при што учеството на ДДВ во вкупните даночни приходи во 2011 година е доминантно и изнесува 53,8%. Акцизите се остварени во износ од 11.436 милиони денари (учество од 19,8% во даночните приходи). Така, од овие два даноци се остварени приходи од 42.447 милиони денари, односно речиси 3/4 од вкупните даночни приходи, односно 73,6% (9,3% од БДП). Притоа, ДДВ е наплатен во бруто износ од 45.206 милиони денари, од кои на даночните обврзници им е извршен поврат во износ од 14.196 милиони денари.

Структурата на прометот во земјата укажува дека прометот со добра и услуги кои се оданочуваат со општа даночна стапка од 18% е зголемен за 13,4%, а прометот кој се оданочува со бенефицирана даночна стапка од 5% е зголемен за 12,9%. Набљудувано по одделни категории на даноци, приходите од персоналниот данок се остварени во износ од 6.855 милиони денари и се зголемени за 8,6% на годишна основа. Споредено со истиот период во 2010 година приходите од данокот од добивка забележаа раст од 18,5%, што главно е резултат на пораст на доплатите по Годишните даночни биланси, пораст на данокот наплатен по основ на исплатена дивиденда и друга распределба од

добивката и на платените месечни аконтации (за одбележување е фактот дека данокот на добивка бележи повисоки остварувања во однос на вкупниот план за анализираниот период за 15,7%). Приходите од ДДВ забележаа раст од 11,3%, додека акцизите забележаа поумерен раст, односно поголемо остварување за 4,1%. Приходите од царина беа остварени во износ од 2.786 милиони денари и забележаа намалување од 23,2%.

Неданочните приходи се намалени за 4,3% во однос на истиот период 2010 година,

односно беа остварени во износ од 10.051 милиони денари (во овие приходи се приходите од административни такси, патарини и др.).

Капиталните приходи реализирани по основ на продажба на градежно земјиште, станови и дивиденди, се остварија во износ од 3.209 милиони денари, што претставува намалување од 3,6% во однос на истиот период претходната година.

Социјалните придонеси од плата се остварени во износ од 29.163 милиони денари, што е повеќе за 2,9% споредено со истиот период од 2010 година, при што зголемување на наплатата се забележува кај придонесите за пензиско осигурување и кај придонесите за вработување од 2,9%, додека придонесите за здравствено осигурување забележаа зголемување од 2,8%.

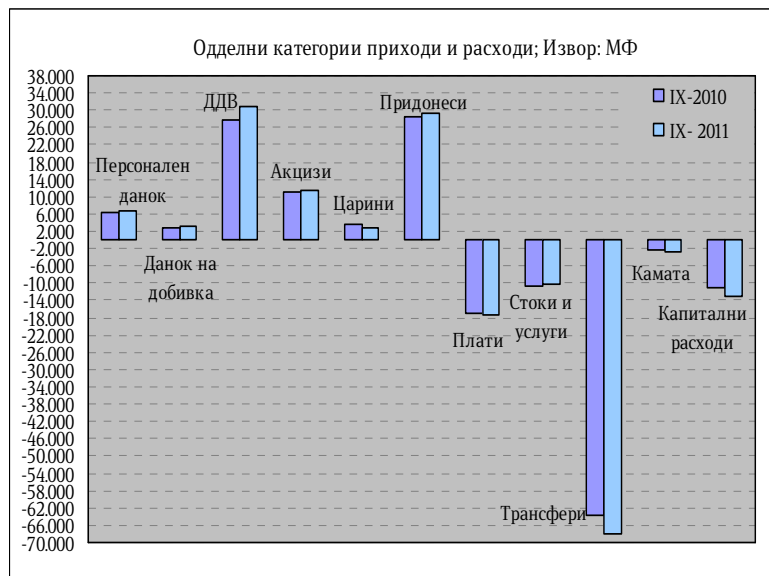
Буџетски расходи

Во периодот јануари - септември 2011 година вкупните расходи на Буџетот изнесуваа 111.247 милиони денари, односно 24,4% од БДП, што е повеќе за 6,4% во однос на 2010 година.

Во структурата на реализираните вкупни расходи, тековните расходи во износ од 98.075 милиони денари учествуваа со 88,2% (со учество од 21,5% во БДП) и се зголемени за 4,7% во однос на истите девет месеци во 2010 година.

Доминантно учество во тековните расходни ставки имаа трансферите кои изнесуваа 67.853 милиони денари, а втори по големина се платите и надоместоците со 17.349 милиони денари. Во вкупните расходи на Буџетот, структурното учество на расходите за плати и надоместоци изнесува 15,6% и во однос на 2010 година се зголемени за 2,2%.

Расходите за стоки и услуги изнесуваа 10.236 милиони денари и споредено со истиот период од 2010 година се намалени за 4,3%.



Трансферите забележаа зголемување од 6,5% споредено со истиот период 2010 година и истите учествуваа со 61% во вкупните расходи. Социјалните трансфери изнесуваа 49.799 милиони денари, забележаа раст од 4,6% и учествуваа со 44,8% во вкупните расходи. Трансферите кон Фондот за пензиско и инвалидско осигурување зафаќаат најголем дел од социјалните трансфери. Тие изнесуваа 29.054 милиони денари, забележаа зголемување од 3,8%, споредено со истиот период 2010 година и претставуваат 26,1% од вкупните расходи. Учеството на категоријата други трансфери, кои ги вклучуваат трансферите кон единиците на локалната самоуправа, во вкупните расходи изнесува 15,7%, односно забележаа зголемување од 15,4%, споредено со истиот период 2010 година.

Каматите се реализирани во износ од 2.637 милиони денари, што е повеќе за 16,6% во споредба со истиот период 2010 година. Ваквото зголемување е главно поради исплата на доспеани обврски за камати од задолжување кон странство. Трошоците за камати од домашно задолжување беа зголемени за 15,5%, додека за странство беа зголемени за 17,1%.

Во анализираниот период средствата за капиталните расходи беа реализирани во износ од 13.172 милиони денари (2,9% учество во БДП), односно забележаа зголемување од 20,8% во споредба со истиот период лани.

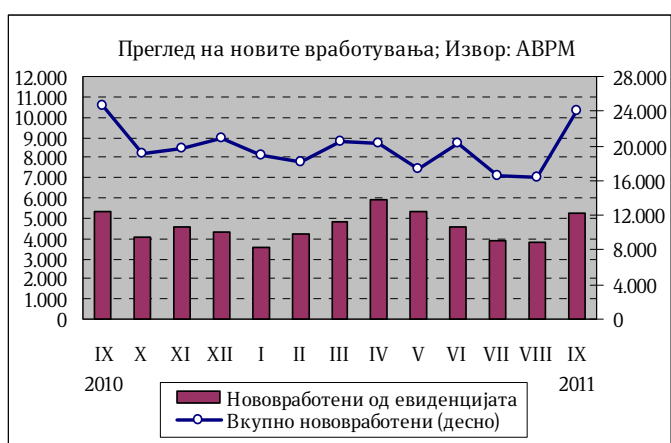
Буџетско салдо

Во периодот јануари - септември 2011 година остварен е дефицит во Буџетот на Република Македонија од 9.391 милиони денари, што претставува 2,1% од БДП, додека дефицитот на Централниот буџет е остварен во износ од 7.015 милиони денари и претставува 1,5% од БДП.

4. Социјален сектор

Број на нововработени и регистрирани невработени лица во АВРМ

Во периодот јануари-септември 2011 година во Агенцијата за вработување на Република Македонија регистрирани се вкупно 172.455 нови засновани работни односи. Од вкупниот број нововработени 36,5% се вработени на неопределено време, додека останатиот дел се вработени на определено време и за вршење на



сезонски работи. Споредено со истиот период од 2010 година бројот на засновани нови работни односи е помал за 0,2%.

Во текот на месец септември засновани се 24.014 нови работни односи, од кои 21,7% се од евиденцијата на невработени. Одливот на лица од Регистарот на Агенцијата за вработување на Република Македонија во септември изнесува

17.903, од кои 28,4% претставуваат нови засновани работни односи. Во септември во Агенцијата регистриран е прилив од 9.424 лица, од кои 43,2% се лица на кои им престанал работниот однос. Резултатот е намалување на невработеноста за 8.479 лица, односно за 2,8% во однос на претходниот месец. Така, во септември 2011 година бројот на невработени лица изнесува 295.427. Споредено со истиот месец од 2010 година, бројот на невработени лица е намален за 8,6%.

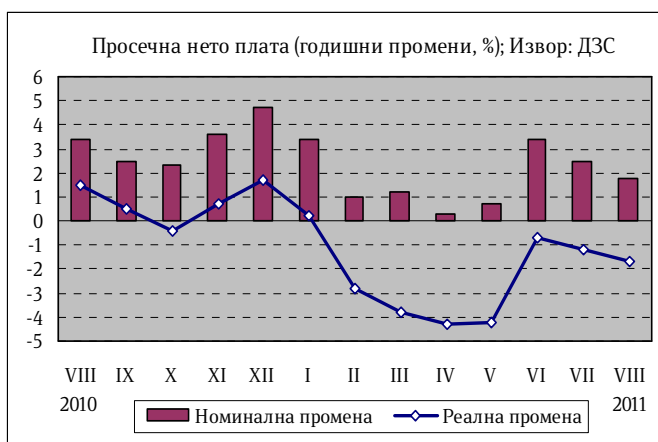
Најголем дел од невработените, односно 66,1% се од урбани средини (градско население), а 57,5% се мажи. Анализирани според степенот на образование поголемиот дел, односно 51,2% од невработените се неквалификувани или полуквалификувани, додека само 8,7% имаат вишо или повисоко ниво на образование. Гледано според возрасни групи, најголемиот дел или 56,8% од невработените припаѓаат на возрасната група 25-49 години. Според времето на чекање на вработување, 48,8% од невработените лица чекаат вработување од 1 до 7 години, додека 29,6% чекаат вработување 8 и повеќе години.

Плати

Согласно објавените податоци на Државниот завод за статистика, просечната месечна исплатена бруто плата по вработен во август 2011 година изнесува 30.715 денари, додека просечната месечна исплатена нето плата изнесува 20.912 денари¹.

На месечна основа платите во август 2011 година забележаа номинален раст од 0,6% (бруто плата) и 0,5% (нето плата), а реално платите беа повисоки за 0,7% (бруто плата) и 0,6% (нето плата).

На годишна основа, платите во август 2011 година бележат номинален раст од 1,7% (бруто плата) и 1,8% (нето плата), додека реално истите се пониски за 1,9% (бруто плата) и 1,7% (нето плата).



Кумулативно, во периодот јануари-август 2011 година просечната бруто плата бележи номинален раст од 1,6%, додека реално истата е пониска за 2,5%. Во истиот период, просечната нето плата бележи номинален раст од 1,8%, а реално истата е пониска за 2,3%.

Највисок раст на просечната месечна бруто плата по вработен во август 2011 година во однос на август 2010 година е забележан во дејностите Други услужни дејности (23,7%), Стручни, научни и технички дејности (8,9%) и

¹ Државниот завод за статистика, на почетокот на оваа година, ја примени новата Национална класификација на дејностите (НДК Рев.2) за прибирање и обработка на податоците на просечната месечна исплатена бруто и нето плата.

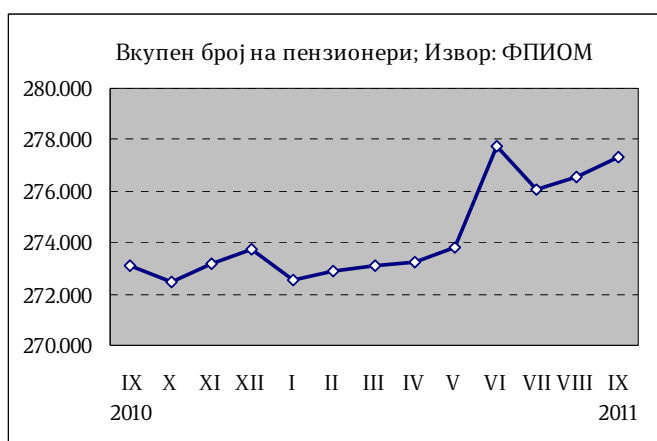
Уметност, забава и рекреација (8,6%). Највисок раст на просечната месечна нето плата по вработен во август 2011 година во однос на август 2010 година е забележан во дејностите Други услужни дејности (23,4%), Рударство и вадење камен (9,5%) и Уметност, забава и рекреација (9,0%).

Раст на просечната месечна бруто и нето плата по вработен во август 2011 година во однос на јули 2011 година, е забележан во дејностите Рударство и вадење камен (10,0% бруто плата и 8,7% нето плата), Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација (3,5% бруто плата и 3,3% нето плата) и Дејности во врска со недвижен имот (3,3% бруто плата и 3,2% нето плата).

Процентот на вработени кои не примиле плата во август 2011 година изнесува 3,1%, и во споредба со истиот месец од претходната година е поголем за 0,4 процентни поени, додека во однос на јули 2011 година процентот на вработени кои не примиле плата е поголем за 0,9 процентни поени.

Пензии

Во септември 2011 година во Фондот на пензиското и инвалидското осигурување евидентирани се 277.337 пензионери, што претставува зголемување од 1,5% во однос на истиот месец од 2010 година. Во однос на август 2011 година бројот на корисници на пензија е поголем за 792 лица. Од вкупниот број на пензионери 55,5% се корисници на старосна пензија, 27,5% на семејна пензија и 17,0% на инвалидска пензија.



За исплата на пензии во септември 2011 година потрошени се 3.005,96 милиони денари, што претставува 54% од вкупните социјални трансфери².

Просечната пензија во септември 2011 година изнесува 11.025 денари, што на годишно ниво претставува зголемување од 7,4%. Соодносот на просечната пензија со просечната исплатена плата во август 2011 година (последни расположиви податоци) изнесува 49,5%.

5. Монетарен сектор

Примарни пари

Во септември 2011 година примарните пари³ забележаа забавен раст од 1,8% на годишна основа, во услови на пад на вкупните ликвидни средства на

² Категоријата социјални трансфери опфаќа пензиите, паричен надоместок во случај на невработеност, социјалните помошти и расходите за здравствената заштита.

³ Примарните пари се пресметани како збир од готовите пари во оптек (вклучително и готовината во благајна), задолжителната резерва во денари и во девизи и вишокот ликвидни средства над обврската за задолжителна резерва (во денари)

банките од 2,5%. Готовите пари во оптек се зголемија за 7,8% на годишно ниво. На месечна основа, примарните пари забележаа пад од 7,4%, како резултат на падот на вкупната ликвидност на банките од 10,9% и на готовите пари во оптек од 2,3%.

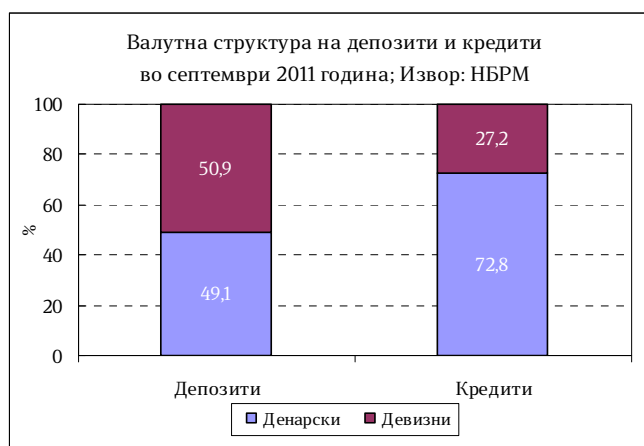
Народната банка на Република Македонија во септември 2011 година ја задржа каматната стапка на благајничките записи непроменета, односно на ниво од 4,0%. Исто така, каматната стапка на расположливите кредитите преку ноќ се задржа на ниво од 5,5%.

Депозитен потенцијал

Вкупниот депозитен потенцијал на банките⁴ во септември 2011 година забележа месечен пад од 0,7%, како резултат на падот на депозитите на приватните претпријатија од 5,1%. Од друга страна, депозитите на домаќинствата се зголемија за 1%. Од валутен аспект, денарските депозити забележаа раст од 0,6%, додека депозитите во странска валута се намалија за 1,9%.

Вкупните депозити на годишна основа се зголемија за 10,5%, водени од растот на депозитите на домаќинствата кои остварија пораст од 14,3% и со тоа придонесоа во растот на вкупните депозити со 9,7 п.п. Депозитите на приватните претпријатија се повисоки за 4,7%.

Анализирано според валутата, денарските депозити забележаа раст од 13% на годишна основа, а девизните депозити се зголемија за 8,2%. Според рочноста, долгорочните депозити бележат висок раст од 35,6% а краткорочните депозити се повисоки за 6,7% на годишна основа.



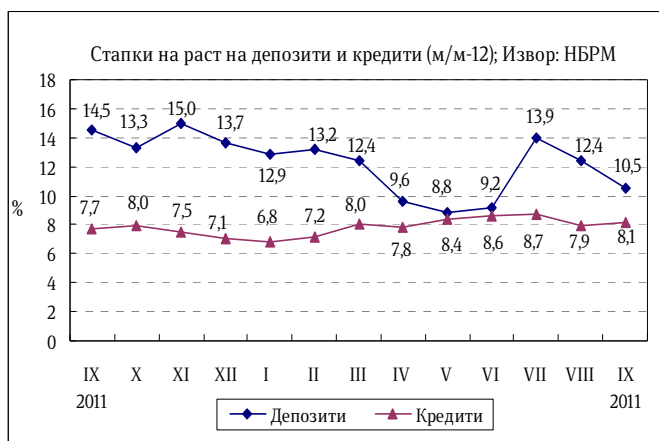
Кредити на банките

Во септември 2011 година вкупните кредити на банките кон приватниот сектор на месечна основа се зголемија за 0,7%. Растот беше главно воден од кредитите кон приватните претпријатија кои бележат раст од 0,8% во однос на претходниот месец, додека кредитите кон домаќинствата се повисоки за 0,4%. Според валутната структура, кредитите во странска валута се зголемија за 1,7%, додека денарските кредити се повисоки за 0,3%.

На годишна основа, стапката на раст на кредитите изнесува 8,1%. Од секторски аспект, доминантен придонес од 5,2 п.п. во растот на вкупните кредити има кредитирањето на приватните претпријатија, кое е повисоко за 8,7%. Растот на кредитите кон домаќинствата во септември изнесува 7,4%.

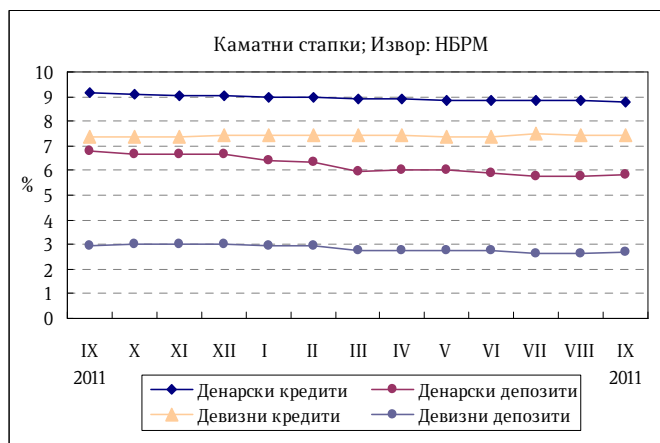
⁴ Почнувајќи од јануари 2009 година депозитите вклучуваат пресметана камата

Од валутен аспект, денарските кредити бележат годишен раст од 2,7%, додека кредитите во странска валута регистрираат висок раст од 25,9%. Од аспект на рочноста пак, долгорочните кредити бележат годишен раст од 14,8%, додека краткорочните кредити се пониски за 2,5%.



Каматни стапки на депозитни банки

Во септември 2011 година, каматните стапки на депозитните банки се задржаа на исто ниво од претходниот месец. Имено, каматната стапка на денарските кредити, која ги опфаќа каматните стапки на денарските кредити без валутна клаузула и на денарските кредити со валутна клаузула, изнесува 8,8%, што на годишна основа претставува пад од 0,4 п.п. Пасивната денарска стапка, која ги опфаќа каматните стапки на денарските депозити без валутна клаузула и на денарските депозити со валутна клаузула, изнесува 5,8%, што во однос на септември 2010 година претставува намалување од 1 п.п.



Каматна стапка на девизните кредити изнесува 7,4% и е зголемена за 0,1 п.п. на годишно ниво. Каматната стапка на девизните депозити изнесува 2,7%, што претставува намалување од 0,3 п.п. во однос на септември 2010.

Девизни резерви

Бруто девизните резерви на крајот на септември 2011 година изнесуваа 1.847,8 милиони евра и во однос на претходниот месец се повисоки за 4,2 милиони евра, додека во однос на септември 2010 година девизните резерви се повисоки за 158,5 милиони евра.